

Mezinárodní cvičení složek integrovaného záchranného systému – QUINTETO 2019

International Exercise of Components of the Integrated Rescue System – QUINTETO 2019

PETRA KADLEC LINHARTOVÁ¹
ZDENĚK PETŘÍK²

Abstrakt

Protiteroristická cvičení jsou v současné době prioritou bezpečnostních složek. V poslední době je hlavním úkolem států Evropské unie (dále jen EU) spolupráce a koordinace mezi členskými státy a plnění úkolů v dané problematice. Jedním z hlavních úkolů je nácvik bezpečnostních složek členských států EU s námětem cvičení „Zásahy na nebezpečné látky“.

Klíčová slova

terorismus, Evropská unie, bezpečnostní složky, cvičení

Abstract

The counterterrorism exercises are currently a priority for the security forces. Recently, the main task of the European Union (EU) states is to cooperate and coordination between Member States and the implementation of tasks in this field. One of the main tasks is to train the security forces of the EU Member States. The theme of the exercise is „Interventions on hazardous substances“.

Key words

terrorism, European Union, security forces, exercises

DOI

<http://dx.doi.org/10.37355/fvpk-2022/2-07>

Úvod

Jedna z klíčových priorit Evropské unie je zajištění bezpečnosti obyvatel. V rámci této priority a v návaznosti na sérii teroristických útoků spáchaných od roku 2015 přijala EU různá opatření k zastavení terorismu, respektive ke snížení rizik teroristických útoků. V boji proti terorismu a k zajištění bezpečnosti jsou primárně odpovědné členské státy, nicméně

-
- ¹ Ing. Petra Kadlec Linhartová, České vysoké učení technické v Praze, Fakulta biomedicínského inženýrství, nám. Sítná 3105, 272 01, Kladno
 - ² Pplk. Ing. Zdeněk Petřík, České vysoké učení technické v Praze, Fakulta biomedicínského inženýrství, nám. Sítná 3105, 272 01, Kladno

uvedené teroristické útoky jednoznačně ukazují, že je zde rovněž i kolektivní odpovědnost, kterou musí členské státy nést společně. EU přispívá k ochraně svých občanů tím, že působí jako hlavní fórum pro spolupráci a koordinaci mezi členskými státy v uvedené oblasti. Do této činnosti také spadá provádění mezinárodních protiteroristických cvičení s cílem potvrzení připravenosti konkrétních bezpečnostních složek členských států na teroristický útok, a také prověření jejich vzájemné mezinárodní kooperace při řešení těchto incidentů.

Teroristickým trestným činem je jednání, jehož cílem je závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, nepřípustným způsobem přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se určitého jednání zdržela nebo závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.

EU v současnosti zkoumá možnosti, jak lépe shromažďovat, sdílet a využívat informace z terénu s cílem:

- zpřístupnit tyto údaje bezpečnostním složkám členských států, a to prostřednictvím příslušných databází EU,
- zlepšit proces trestního prověřování, vyšetřování a stíhání.

Z výše uvedených důvodů Evropská komise, která toto cvičení financovala, na základě rámcové smlouvy určila společnost Mezinárodní institut pro bezpečnost a krizové řízení (dále jen ISEM Institute) se sídlem ve Slovenské republice jako vedoucího partnera pro projekt „*Analýza mezer při odhalování hrozeb CBRN a organizace přeshraničního cvičení*“. V rámci tohoto projektu byl společností ISEM Institute proveden přehled hrozeb a následně bylo vytvořeno 74 možných scénářů teroristických útoků za využití chemických, biologických, radioaktivních a jaderných látek (dále jen CBRN látky). V rámci druhé etapy projektu byl vybrán jeden z výše uvedených scénářů, který byl následně využit v rámci navazujícího praktického mezinárodního cvičení s názvem QUINTETO. Podstatou tohoto mezinárodního cvičení bylo prakticky otestovat mezinárodní a přeshraniční výměnu zpravodajských informací a reakci bezpečnostních složek vynucující právo dotčených států na vysoce pravděpodobné teroristické hrozby s využitím CBRN látek neznámého původu. Pro cvičení QUINTETO byla vybrána kombinace zneužití chemických a radiologických materiálů. Scénář byl koncipován na dvě základní fáze, a to fázi teoretickou, která byla prováděna formou štábního (stolního) cvičení a následnou fází praktickou – formou terénního cvičení. Samotné cvičení se týkalo šesti členských států EU (Francie, Německo, Belgie, Polsko, Česká republika a Slovensko) vybraných Evropskou komisí. Jako pozorovatelé bylo zapojeno dalších 11 zemí (Bulharsko, Kypr, Dánsko, Estonsko, Řecko, Maďarsko, Nizozemsko, Portugalsko, Rumunsko, Španělsko, Švédsko).

1. Teoretická fáze cvičení

První, teoretická fáze, začala 11. března 2019 a skončila 15. března 2019. V této fázi byl nastolen scénář, který popisoval výměnu zpravodajských informací ve spojení s fiktivními zeměmi severní Afriky mezi ISEM Institute, Evropským policejním úřadem (dále jen EUROPOL) a donucovacími orgány členských států. Součástí těchto zpravodajských

informací byly provedeny i OSINT analýzy (získávání informací z veřejně dostupných zdrojů – např. na sociálních sítích), které obsahovaly informace potvrzující teroristické propagandy a shoty z TV News a které měly účastníky připravit na provedení adekvátních opatření.

Hlavní dějová linie cvičení začíná fiktivní analýzou EUROPOLu, na jejímž základě jsou dnes země EU ohrožovány teroristickou organizací ISTA, která se díky napojení na síť NEXSTA stala stále důležitější zejména v zemích Ropperta a Loripa – třetí země severní Afriky. Radikalizovaným podezřelým osobám z tohoto regionu, napojeným na různé země EU včetně východní Evropy, se podařilo vybudovat silné zázemí v EU a pravděpodobně připravit na území EU teroristický útok za využití CBRN látek neznámého původu.

2. Praktická fáze cvičení

Po této úvodní, především informativní části cvičení následovala druhá část, a to praktická, kdy dotčené státy, účastníci se cvičení, zkoušely reakce na výše uvedené informace. Tato fáze byla provedena v termínu od 18. do 22. března 2019. Scénář započal v Polsku, kde bylo ukradeno vozidlo legálně převážející radioaktivní izotopy na Slovensko. Teroristická skupina prováděla přepravu ukradeného radioaktivního materiálu přes dotčené státy, kdy v průběhu přepravy cíleně měnila vozidla a trasy, s cílem znemožnění dopadení a zabránění provedení teroristického útoku. V průběhu přepravy, při výměně vozového parku, prováděly osoby v improvizovaných laboratořích blíže nespecifikované chemické pokusy s ukradeným materiálem, s cílem efektivně upravit materiál na konečný útok. Dle průběžně zjišťovaných informací bylo patrné, že se teroristická skupina snaží vyvíjet tzv. „Špinavou bombu“. Jedná se o výbušný systém, kdy je primárním cílem, prostřednictvím nálože běžné konvenční výbušniny, rozptýlit radioaktivní materiály, a tím zamořit, respektive kontaminovat určité oblasti. V průběhu přepravy zájmového radioaktivního materiálu a celkové přípravy teroristické skupiny na provedení útoku byly dokumentovány policejními složkami jejich cesty. Policejní orgány Polska, Slovenska, České republiky, Německa, Belgie, s podporou EUROPOLu, vynaložily veškerá úsilí a činnost, aby podezřelé sledovaly, zadokumentovaly, případně zajistily pachatele. Zároveň probíhala intenzivní mezinárodní spolupráce, především v oblasti výměny operativních informací s cílem lokalizovat pachatele, dokumentovat jejich činnosti například výměna vozidel, zjištění nové registrační značky (dále jen RZ), cestovních dokladů, trasování pohybu pachatelů, informace o zajištěných chemických stopách v improvizovaných laboratořích, zjištěná telefonní čísla, jména a národnosti spolupachatelů v dotčených státech. Jednalo se tedy o komplexní balík veškerých dostupných operativních informací, které mohou pomoci lokalizovat pachatele, zajistit jej a znemožnit spáchání teroristického útoku.

V rámci uvedené výměny informací byla otestována i nová komunikační platforma „SIENA X“, která byla vytvořena ve spolupráci s ISEM Institute a Evropskou komisí. Tato platforma byla přizpůsobena pro operativní použití v terénu prostřednictvím jakéhokoli mobilního telefonu, tabletu nebo iPodu. Dále byla využívána zavedená policejní centra přeshraniční spolupráce, případně Národního kontaktního bodu proti terorismu. V rámci této platformy byla také provedena zkouška on-line přenosu z vybraných částí cvičení (z teoretické části a převážně pak z praktické části). Díky této funkcionalitě byly pro všechny účastníky cvičení,

především však pro pozorovatele a hodnotitele cvičení, dostupné záběry konkrétních zákroků speciálních jednotek jednotlivých zúčastněných států.

V praktické části cvičení pak byly v jednotlivých státech vyzkoušeny taktické zákroky v potenciálně kontaminovaných oblastech. Jednalo se především o zadržení pachatelů, provedení pátrání po osobách a věcech, zajišťování důkazních prostředků. Veškeré činnosti všech zasahujících jednotek byly vždy prováděny v příslušných ochranných prostředcích, kdy si jednotlivé státy mohly vyzkoušet své taktické postupy a své technické vybavení vhodné pro výše uvedené činnosti.

3. Dílčí fáze cvičení se zapojením České republiky

V České republice byl vývoj cvičení následující. V rámci provedených opatření na hraničních přechodech, permanentních kontrol dostupných kamerových systémů a prací motorizovaných hlídek Policie České republiky (dále jen PČR) byla provedena lokalizace možného místa úkrytu pachatelů, které bylo v odlehlém, opuštěném areálu. V rámci nebezpečnosti celé skupiny, rizik ukradených materiálů a na základě vyhodnocených operativních informací od bezpečnostních složek Polska a Slovenské republiky bylo rozhodnuto o okamžitém zásahu. Došlo k zadržení podezřelých osob, zajištění materiálu a provedení dalších nezbytných opatření s cílem minimalizace rizik při neodborné manipulaci s radioaktivním materiálem a dalšími chemickými látkami. Zadržení podezřelých osob bylo provedeno prostřednictvím zásahové jednotky útvaru rychlého nasazení PČR (URNA), která také následně provedla bezpečnostní prohlídku celé budovy, kde byl proveden zásah. Následovala jejich radiologická kontrola a předání pracovníkům Národní centrály proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky (dále jen NCOZ SKPV PČR) k provedení výslechů s cílem zjištění dalších informací. Výsledkem bylo potvrzeno, že hlavní pachatelé se již nevyskytují na území ČR, a také že proběhla výměna motorového vozidla. Bylo vyhodnoceno podezření, že před svým odjezdem tito pachatelé v lesní chatové osadě prováděli blíže nespecifikované chemické pokusy. Na základě těchto informací bylo rozhodnuto o provedení leteckého průzkumu s cílem lokalizace uvedeného objektu a také o provedení leteckého radiologického monitoringu v přílehlé oblasti. Letecký průzkum byl proveden v součinnosti s Leteckou službou PČR a s pracovníky Státního ústavu radiační ochrany, v. v. i. (SÚRO, v. v. i.) Na základě leteckého průzkumu byla následně provedena pozemní pátrací akce na vyhledání osoby a věcí ve vytipované oblasti. Tuto činnost prováděli příslušníci Stálé pořádkové jednotky (SPJ Praha PČR). Pro tuto činnost byli všichni příslušníci vybaveni mimo jiné i samostatnými GPS moduly, které vysílaly on-line souřadnice příslušníků do mobilního štábního pracoviště. GPS souřadnice se ihned zobrazovaly na mapových podkladech a vedoucí pátrací akce tedy mohl operativně, prostřednictvím vysílačky, koordinovat pohyb příslušníků po celé oblasti. V rámci pátrací akce byl v lesním porostu zajištěn objekt, kde byly spatřeny etikety a piktogramy chemických látek a směsí, dále byla nedaleko tohoto objektu zajištěna neznámá osoba. Po provedení bezpečnostní prohlídky, a to jak na možnou přítomnost zbraní, tak i na podezření kontaminace osoby, byla tato osoba předána pracovníkům NCOZ SKPV PČR. Jímí byly provedeny výslech s cílem zjištění dalších informací, majících vztah s prověřovanou událostí. Dále bylo těmito příslušníky prováděno permanentní střežení celé oblasti s cílem zamezení vniknutí nepovolaných osob. Po ukončení pátrací akce byli

všichni příslušníci, prostřednictvím mobilní dekontaminační linky Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany, v. v. i. (dále jen SÚJCHBO, v. v. i.), dekontaminováni.

Obř. 1: Kontrola kontaminace u zasahujících policistů

Zdroj: autor

Specializovaným týmem NCOZ SKPV PČR v součinnosti s pracovníky SÚJCHBO, v. v. i. byl proveden bezpečnostní průzkum k provedení detekce a případně také identifikace CBRN látek. Byla stanovena míra kontaminace prostředí, kde následně probíhal navazující procesní úkon, prohlídka jiných prostor. Po této bezpečnostní prohlídce a stanovení míry rizik a určení míry ochranných prostředků bylo provedeno navazující kriminalistické ohledání zajištěného vozidla, které užívaly k přepravě zadržené osoby. Také bylo cílem v objektu v lesním porostu zajistit veškeré důkazní prostředky, které mohou souviset s činností pachatelů. Z důvodu možné kontaminace neznámou látkou celé oblasti byly tyto činnosti prováděny v ochranných prostředcích a procesně zajištěné stopy byly zajišťovány dle standardů NATO, tedy jako vzorky s neznámou chemickou látkou. Takto zajištěné stopy byly vloženy do speciálního přepravního boxu, který byl následně po dekontaminaci přepraven na specializované pracoviště SÚJCHBO, v. v. i., k provedení znaleckých zkoumání v chráněném prostoru uvedené laboratoře.

Obr. 2: Speciální CBRN skupina PČR s boxem pro uložení kontaminovaných stop

Zdroj: autor

Veškeré zjištěné informace o vozidlech, jejich RZ, zajištěné chemické vzorce, zajištěné mobilní telefony, jejich čísla, výpisy hovorů, výpisů služby krátkých textových zpráv (SMS), jména spolupachatelů a další informace vyplývající z provedených výsledků, byly průběžně předávány kooperujícím policejním partnerům dotčených států EU k provedení adekvátních opatření.

Obr. 3: Zajištěná stopa

Zdroj: autor

V rámci tohoto cvičení byly v ČR procvičeny konkrétní složky PČR, jejich technické vybavení pro práci v potenciálně kontaminované oblasti, zajišťování stop v kontaminovaném prostředí, dále možnosti detekce, případně identifikace CBRN látek, jejich výcviku, jejich vzájemné kooperaci, jejich možnosti nasazení a připravenosti pro takto náročné situace.

4. Konečná fáze cvičení

Konečná fáze cvičení proběhla ve Francii, kde bylo nasimulováno provedení předpokládaného teroristického útoku na civilní obyvatelstvo. Jednalo se o použití výbušného systému s neznámou chemickou látkou v dopravním prostředku a o následné zamoření blízkého okolí. Při útoku bylo zabito nebo zraněno větší množství civilních osob. Byla zde procvičována selekce raněných, identifikace obětí, zajišťování stop a komplexní dokumentace celého místa incidentu. Dále bylo speciální jednotkou rychlého nasazení (SWAT tým) provedeno zadržení pachatelů a provedení ohledání laboratoře, kde pachatelé finálně zpracovali CBRN látky k provedení teroristického útoku.

Závěr

Závěrem je nutno konstatovat, že cvičení tohoto charakteru jsou zapotřebí neustále opakovat. Zapojily se nejen bezpečnostní složky Integrovaného záchranného systému, ale také další jak státní, tak vědecké instituce, kdy propojením těchto bylo možno tento scénář cvičení úspěšně zrealizovat. Jednotky požární ochrany nebyly fyzicky zapojeny, ale měly o této události povědomí a byly spravovány o všech důležitých částech a fázích tohoto cvičení. V okamžiku, kdy by nedostačovaly síly a prostředky zapojených složek, přišla by na řadu součinnost s Hasičským záchranným sborem ČR. A to nejen v detekci, ale hlavně v zajištění dekontaminace všech zasahujících složek.

Literatura

KOLENČIK, M. (2018). *Quinteto + Counter CBRN Terrorism Exercise*. NCT Magazine <http://nct-magazine.com/nct-magazine-june-2019/quintetoplus-counter-cbrn-terrorism-cross-border-exercise/>